

V počitku veseli
bomo zapeli
in zavriskali,
da smo postali svobodni ljudje.

Srca se naša
v veselju topijo,
misli in želje
nam kvišku kipijo.

Emil Cesar

SLIKA JERNEJA RAMBSCHISLA V LOŠKEM MUZEJU

Razvoj slikarstva na loškem ozemlju je v stalni muzejski razstavi prikazan skoraj izključno z deli domačih slikarjev. Le za obdobje, kjer ni mogoče najti domačega dela, je razstavljeno delo umetnika, čigar rod izvira drugje iz Slovenije ali pa iz tujine.

Slikarstvo 17. stoletja zastopa v zbirki slika do pred kratkim neznanega mojstra. Slika predstavlja Jurija na konju v borbi z zmajem. Vpisana je v knjigo dohoda muzejskih predmetov pod št. 1414 na 82. strani. Visoka je 88,5 cm, široka 71 cm, v črnem starem okviru z zlatim notranjim robom. Slikana je z oljnimi barvami na platno in je prišla v muzej z Visokega, kar je razvidno iz seznama predmetov, ki so bili po vojni sprejeti v varstvo. V tem seznamu je sicer omenjena povsem kratko kot slika sv. Jurija na konju. Ker pa ni v muzeju nobene druge slike z istim motivom, razen slike Franceta Koširja, je naša slika prav gotovo iz nekdanje Tavčarjeve zbirke.

Slika ni bila nikoli restavrirana in je še dokaj dobro ohranjena, pač pa je bila očiščena prahu in druge nesnage. Po čiščenju se je dala v levem kotu spodaj prebrati letnica 1694 in pod tem inicialke B. R. M. Odgovor na vprašanje, kateri slikar se skriva pod temi začetnicami, najdemo v knjigi V. Steske Slovenska umetnost, kjer v poglavju o ostalih slikarjih baročne dobe najdemo edino možno kombinacijo med priimki in začetnicami našega slikarja: Bartholome Ramschissel Maller. Da gre res za tega slikarja, nam potrjuje tudi druga njegova slika, ki jo je podpisal s celim imenom in izdelal leto dni kasneje kakor našo. To je bila slika Kalvarije v župnišću na Homcu pri Kamniku, ki pa je med vojno izginila. O tej sliki je ohranjena reprodukcija in opis v delu Fr. Steleta Okraj Kamnik. Slikana je bila z oljem na les in podpisana Bartholome Ramschissel Maller 1695.

Za slikarja Jerneja Ramschissla niso znani podatki o rojstvu in smrti. Nekaj časa je verjetno živel pri Valvasorju na Bogenšpergu, kajti zanj je risal noše, gradove, vasi in grbe. Tako je narisal 2025 grbov na 388 listih, ki se hranijo v knjigi Valvasorjeve grafične zbirke v Zagrebu, kjer so tudi ohranjene njegove risbe o nošah. To bi bilo vse o slikarju in o njegovem delu.

Pričujoči zapis ima namen opozoriti na doslej še neznano delo slikarja Ramschissla, ki je poleg v Zagrebu ohranjenih risb danes edino znano slikarjevo delo v oljni tehniki.

Andrej Pavlovec

RAZSTAVE V LOŠKEM MUZEJU V SEZONI 1961/62

V zadnjih Loških razgledih smo že omenili razstavo slikarskih del loškega rojaka *Gvidona Birolle*. Tam je izšel tudi večji članek o samem slikarju, tako da bomo tokrat spregovorili samo nekaj besed o razstavi. Prirejena je bila v počastitev slikarjeve 80-letnice. Delo slikarja Birolle je bilo na razstavi prikazano le fragmentarno: predvsem oljnate slike z loškimi motivi in mladinske ilustracije. Od trinajstih slik, ki so bile razstavljene, je bila večina slikarjeva last, dve je za razstavo posodila Narodna galerija, dve pa sta last muzeja. Ilustracije je za razstavo posodila Založba Mladinska knjiga, in sicer je bil na razstavi prikazan izbor iz Koroških narodnih pripovedk, Repušteva, Iveri in Irskih pravljic. Razstava je bila odprta od 15. oktobra do 25. novembra 1961. V tem času se je v knjigo obiskovalcev podpisalo 1729 obiskovalcev, od tega 19 šolskih skupin ali 551 dijakov. Muzej je izdal za razstavo tudi razstavni katalog na štirih straneh, ki je služil hkrati tudi kot vabilo.

V počastitev občinskega praznika in 20. obletnice vstaje je muzej priredil razstavo slik in grafik slikarja *Iveta Šubica* pod naslovom *Partizanski motivi*. Tudi Ivo Šubic je loški rojak in že, lahko rečemo, star znanec loškega občinstva. Tokrat je pokazal 25 del, olja in grafike, ki so bila vsa uglasena na slikarjeve spomine iz partizanov. V teh partizanskih motivih je slikar pokazal le del svojega motivnega sveta, kjer pa odseva vse njegovo slikarsko znanje. Razstava je bila odprta od 17. decembra 1961 do sredine januarja 1962. Kljub zimi je razstavo obiskalo 550 posameznikov in 9 šolskih skupin z 278 dijaki. Ob razstavi je izšel

katalog na osmih straneh. Katalog je izdal Loški muzej ob sodelovanju pripravljalnega odbora za proslavo 20-letnice vstaje v Škofji Loki.

Delo na novi razstavnici dvorani je povsem zavrlo nadaljnje prirejanje razstav vse do junija 1962. Šele takrat je muzej mogel pripraviti novo razstavo, tokrat ne likovne, pač pa spomeniškovarstveno. Razstava je prikazovala pod naslovom *Urbanistične študije Selške doline* izbor fotografij, risb, načrtov in opisov iz gradiva, ki so ga zbrali študentje arhitekture pod vodstvom prof. inž. arh. Marijana Mušiča. Izbrano gradivo je opozarjalo na vrednote ljudske arhitekture in na najpogostejše napake pri obnavljanju le-te v Selški dolini. Prikazane napake in škoda, ki jo s samovoljno obnovo in novogradnjo zagrešijo lastniki stavb, da propadajo in izginjajo vrednote stare arhitekture, so tako pogostne in tipične tudi za vso Gorenjsko in celo za vso Slovenijo, da bi kazalo na podoben način (z razstavo) opozarjati po eni strani na škodo, ki nastaja, po drugi pa na vrednote, ki jih imamo, pa jih ne moremo vedno pravilno ohraniti. S posameznimi deli razstave bo muzej gostoval tudi po večjih krajih Selške doline in tako skušal vsaj deloma zajezi neodgovorno obnovo in opozoriti na kvalitete, ki se jih da ohraniti in ki jih je doslej zob časa ohranil. Razstava je bila odprta od 3. junija do 9. julija 1962 na zgornjem muzejskem hodniku. V tem času jo je obiskalo 1550 oseb.

Od 31. julija do 28. avgusta 1962 je bila na zgornjem muzejskem hodniku prirejena razstava *Novo pridobljeni predmeti v letu 1962*. Seveda niso bili razstavljeni vsi predmeti, ki jih je muzej pridobil v prvi polovici leta, pač pa samo izbor. Razstava je bila zelo pisana, saj so bili razstavljeni predmeti iz različnih področij, prevladovali pa so etnografski predmeti: poslikane skrinje, panjske končnice, slike na steklu, votivne table in znamenja, posode in drugi predmeti. Zgodovina NOB je bila zastopana s praporom Cankarjevega bataljona, ki ga je bataljon dobil šele za 20-letnico vstaje in je sedaj shranjen v muzeju. Dalje so bile razstavljene tablice s hišnimi števkami in nemškimi napisi krajev ter italijanski minometalec, katerega so našli v Sori pod mostom pri tovarni »Sešir«. Od novo pridobljenih slik za bodočo galerijo je bila razstavljena slika »Kurirji« Ivetta Subica in štirje portreti slikarja Gašperja Porente (r. 4. januarja 1870 v Virmašah, u. 9. avgusta 1950 v St. Vidu pri Liubljeni). Razstavo si je ogledalo 856 obiskovalcev.

Ob teh razstavah naj kratko spregovorimo še o gradnji nove dvorane za oddelek NOB in za galerijo. V ta namen smo južni grajski trakt, kjer je bila velika dvorana, predelali tako, da smo z vmesnim stropom to dvorano razdelili in tako pridobili dve novi dvorani. Prednjo steno na dvorišču smo z arkadami odprli, velika okna pa zazidali. V letu 1962 so bila končana vsa groba gradbena dela. O celotni gradnji dvorane bomo poročali obširno v naslednjih Loških razgledih.

Andrej Pavlobec

LJUDSKA KNJIZNICA V ŠKOFJI LOKI V ZADNJIH LETIH

Leta 1959 sem v Loških razgledih pisal o razvoju Ljudske knjižnice v Škofji Loki in nanizal nekaj problemov v zvezi s popularizacijo knjige in knjižničarstva v naši občini. Naj nadaljujem tam, kjer sem obstal in nanizam še nekaj misli o novih nalogah knjižnice v zvezi s sprejetim novim zakonom o knjižnicah.

Jeseni leta 1961 je bila Ljudska knjižnica v Škofji Loki dejansko ustanovljena, ko je ObLO Škofja Loka izdal odločbo o potrditvi pravil Ljudske knjižnice, čeprav le-ta praktično obstaja že od leta 1945. S tem je Ljudska knjižnica postala tudi formalno ena izmed pomembnih kulturnih institucij naše občine. S potrditvijo pravil ji je bila naložena tudi naloga matične knjižnice za področje občine.

Toda pogledjmo najprej nazaj. Številke oziroma statistični podatki iz zadnjih let nam povedo naslednje:

Leto	Število knjig	Število bralcev	Število obiskovalcev	Število izposojenih knjig
1958	6706	2069	5148	12.479
1959	7629	2500	5910	15.175
1960	—	2579	6959	17.880
1961	8175	2748	5051	11.742

Za primerjavo navajam podatke tudi za leto 1958. Števila vpisanih knjig za leto 1960 ne morem navesti, ker je bil leta 1960 in 1961 ves knjižni fond ponovno vpisan in razvršen po decimalni klasifikaciji ter so bile mnoge preveč poškodovane in neprimerne knjige izločene. Število knjig za leto 1961 obsega knjige, ki so urejene po decimalni klasifikaciji in knjige v Pionirski knjižnici. Iz števil razberemo, da je knjižnica zabeležila največji uspeh leta 1960 z uvedbo prostega pristopa do knjig. Padec v naslednjem letu pa lahko pripišemo dej-